

TRONDHEIM KOMMUNE

Miljøenheten

Kristiansten barnehager
og

Trondheim eiendom

N- 7004 Trondheim

Vår saksbehandler
Elin Grønvold Aunet

Vår ref.
17/23446/614 A10 &58
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
15.11.2017

Singsaker barnehage - tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. – varsel om pålegg

Miljøenheten gjennomførte 04.10.17 tilsyn ved Singsaker barnehage. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagen ivaretar barnas fysiske miljø med hovedvekt på faktorer som påvirker innelima (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

1. Sammendrag

Singsaker barnehage var ved tilsynet i en prosess med hovedvedlikehold og utbedring av ventilasjon. Ved barnehagen er det etablert et internkontrollsystem som skal ivareta forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., men ved tilsynet fant vi mangler ved avvikshåndteringen. Etter befaring i forbindelse med tilsynet påpekte vi flere mangler ved sikkerhet, både ute og inne, som må kontrolleres og risikovurderes.

Det ble ved tilsynet avdekket 5 avvik.

Avvik 1: Nytt ventilasjonsanlegg er ikke godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Avvik 2: Det trekkes fra verandadør i 1. etasje.

Avvik 3: Barnehagen har ikke dokumentert tilfredsstillende radonnivå i oppholdsrom.

Avvik 4: Barnehagen har ikke beskrevet i internkontrollsystemet hvordan avvik skal håndteres og dokumenteres

Avvik 5: Sikkerhet innendørs er ikke tilfredsstillende ivaretatt.

Vi vurderer at de påpekte avvikene ved barnehagen ikke er i samsvar med regelverket.

Frist for retting av avvik

Postadresse:
TRONDHEIM KOMMUNE
Miljøenheten
Postboks 2300 Torgarden
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Erling Skakkes gate 14

Telefon:
+47 72542550

Telefaks:
+47 72542551

Organisasjonsnummer:
NO 942 110 464

E-postadresse: miljøenheten.postmottak@trondheim.kommune.no
Internettadresse: www.trondheim.kommune.no

Vi ber om skriftlig bekreftelse på at avvikene er rettet. Frist for retting og tilbakemelding for de ulike avvikene er:

Avvik 1 og 5: **20.12.17**

Avvik 2, 3 og 4: **01.02.18**

Frist for fremlegging av dokumentasjon

Det må legges fram risikovurdering av uteområdet, og dokumentasjon på gjennomført sikkerhetskontroll av uteområdet.

Dokumentasjonen må fremlegges **snarest og senest 01.02.18**

2. Beskrivelse av Singsaker barnehage

Singsaker barnehage er en kommunal barnehage som tilhører enheten Kristiansten barnehager. Barnehagen hadde ved tilsynet 19 storbarn og 13 småbarn. Barnehagen holder til i en bygning fra 1915 som ble tatt i bruk som barnehage i 1983.

3. Reviderte områder og funn

Tilsynet ble gjennomført som tematilsyn med hovedfokus på § 13 Rengjøring og vedlikehold og § 19 Inneklima og luftkvalitet, samt internkontrollrutiner for å ivareta disse forholdene.

Følgende forhold er vurdert ved tilsynet:

- Inneklima ved barnehagen, om det er registrert klager på inneklima og hvordan disse er behandlet
- Om inneklima er kartlagt ved målinger eller andre typer undersøkelser
- Om det er etablert rutiner i internkontrollsystemet for å sikre et godt inneklima og håndtering av eventuelle klager/problemer
- Type ventilasjonssystem og driftsrutiner
- Radonnivå
- Om det foreligger renholdsplan og det kan dokumenteres at denne følges
- Om renholdet oppleves som tilfredsstillende av brukerne
- Vedlikeholdsplan
- Fysiske forhold med betydning for inneklima, renhold og vedlikehold

Videre i denne rapporten vil vi omtale de forhold som barnehagen og/eller byggeier må følge opp.

Tilsynet ble gjennomført ved gransking av dokumenter, møte med relevante aktører, samt en befarings av lokalene.

Dokumentgrunnlag:

- Utfylt sjekklister for inneklima
- Beskrivelse av hovedpunkter ved hovedvedlikehold 2017
- Tilstandsanalyse 2016
- Resultat fra radonmålinger gjennomført 2015
- Trondheim eiendom rutiner for drift av bygg og ansvarsfordeling (Kvaliteket)
- Trondheim eiendoms rutiner for behandling av inneklimaklager (Kvaliteket)

Deltakere ved tilsynet

Kristin Eimhjellen, enhetsleder Kristiansten barnehager
Just Swensen, avdelingsleder Kristiansten barnehager
Per Vidar Melkvik, prosjektleder vedlikehold, Trondheim eiendom
Frode Nevermoe, områdeleder renhold, Trondheim eiendom
Ronny Green, driftsoperatør TE
Hem Bahadur Subba, renholder
Bente Løvlie Høier, sjefingeniør, Miljøenheten
Elin G. Aunet, rådgiver, Miljøenheten

3.1 Inneklima

Avvik 1: **Nytt ventilasjonsanlegg er ikke godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler**
Det må legges fram søknad til Miljøenheten om godkjenning av nytt ventilasjonsanlegg.

Avviket er hjemlet i forskriftens §§ 6 Godskjenning og 19 Inneklima. Luftkvalitet.

Avvik 2 : **Det trekkes fra verandadør i 1. etasje.**
Det må iverksettes tiltak som hindrer trekk fra verandadør.

Avviket er hjemlet i forskriftens §§ 19 Inneklima. Luftkvalitet og 13 Rengjøring og vedlikehold.

Avvik 3: **Barnehagen har ikke dokumentert tilfredsstillende radonnivå i oppholdsrom.**
Det må dokumenteres at radonnivået i oppholdsrom er tilfredsstillende. Det må foretas nye radonmålinger som følger måleprosedyre for radon i skoler og barnehager (Statens strålevern 2015).

Avviket er hjemlet i forskriftens § 19 Inneklima. Luftkvalitet

Observasjon:

Varme, ventilasjon

Enhetsleder har ikke hørt om noen spesielle klager på inneklima/inneluft. Ved tilsynet ble det opplyst at nåværende enhetsleder tok over barnehagen for to år siden, og at hovedvedlikehold da var under planlegging. Dette inkluderte utbedring av ventilasjonsanlegg. I forbindelse med tilsynet ble det opplyst at nytt ventilasjonsanlegg var under montering. Tiltaket er ikke søkt etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Det har tidligere vært problemer med regulering av gulvvarmen i 1. etasje, men dette er utbedret sist vinter. På småbarnsavdelingen "Nerigard" har det vært faste lufte rutiner på noen av rommene pga at noen barn sover inne.

Arbeidet med hovedvedlikehold, inkludert etablering av nytt ventilasjonsanlegg, har foregått over lang tid. Barnehagen har vært uten ventilasjonsanlegg i flere måneder. Miljøenheten er ikke blitt informert om dette tidligere. Barnehagen har i perioder vært mer utendørs enn vanlig og har forsøkt å lufte gjennom vinduer og dører så langt det lar seg gjøre.

Inneklima

Ved tilsynet opplyste personalet at det oppleves trekk fra verandadør i 1. etasje i barnas oppholdsareal.

Radon

Radonnivået ved barnehagen er målt. Målingen er ikke gjennomført etter måleprosedyre for radonmåling i skoler og barnehager, da måleperioden er for lenge utenfor vinterperioden fra midten av oktober til midten av april. Dette er tidligere varslet til Trondheim eiendom.

Vurdering:

Ventilasjon

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 6 sier: *Virksomheter som omfattes av forskriften, jf. § 2, skal være godkjent av kommunen. Godkjenning etter denne forskrift fritar ikke for bestemmelser som er gitt i medhold av annet regelverk. Søknad skal fremlegges for godkjenningsmyndigheten når det foreligger plan for etablering, utvidelse eller endring av virksomheten. Søknad om godkjenning skal inneholde dokumentasjon som viser hvordan virksomhetens eier vil sikre at virksomheten planlegges, etableres, drives og videreutvikles i samsvar med forskriftens bestemmelser.*

I veilederen "Miljø og helse i barnehagen" er bla "Renovering av eksisterende barnehage" og tiltak som også er søknadspliktige etter plan- og bygningsloven nevnt som søknadspliktige tiltak etter forskriften.

Det må snarest legges fram søknad til Miljøenheten om godkjenning av nytt ventilasjonsanlegg. Søknaden må inneholde beskrivelse av prosjekterte luftmengder rom for rom, beskrivelse av kanalføringer m/ tillufts og avtrekksventiler.

I forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. pålegges leder av virksomheten i §5 en opplysningsplikt til tilsynsmyndigheten (i dette tilfellet Miljøenheten). Det skal sørges for at det uoppfordret gis relevant informasjon til tilsynsmyndigheten om forhold som kan ha negativ innvirkning på helsen. Dette har ikke vært tilfellet ved Singsaker barnehage, hvor byggearbeider har foregått over lang tid samtidig med barnehagedrift i lokalene uten at Miljøenheten er gjort kjent med dette. I tillegg har lokalene vært uten ventilasjonsanlegg over en lengre periode. Vi forventer at denne rutinen for informasjons- og opplysningsplikt innarbeides i interkontrollsystemet til både barnehagen og Trondheim eiendom.

Inneklima:

Forskriftens § 19 Inneklima. Luftkvalitet sier bla annet: Virksomheten skal ha tilfredsstillende inneklima. Lav temperatur, trekk og kuldestråling fra vegger, gulv og tak kan påvirke symptomforekomst hos bl.a. reumatikere samt gi nedsatt muskelfunksjon.

Opplevelse av inneklimaet som behagelig er avhengig av at høy lufthastighet kombinert med lav lufttemperatur ikke medfører for stor avkjøling av kroppen. Utettheter i bygningskonstruksjonen må tettes dersom de gir trekkproblemer.

Radon

Forskriftens § 19 Inneklima. Luftkvalitet sier blant annet : *Ioniserende stråling skal ikke overskride et allment akseptert nivå*. Grenseverdi og tiltaksgrense og er definert i Strålevernforskriften. Ved Singsaker barnehage er det ikke tilstrekkelig dokumentert av radonnivå i oppholdsrom er tilfredsstillende. Det må foretas nye radonmålinger som følger måleprosedyre for radon i skoler og barnehager (Statens strålevern 2015). For at resultatet av målingene skal bli mest mulig representative, anbefaler vi å vente med igangsetting av målingene til etter ventilasjonsanlegget er satt i drift.

3.2 Internkontroll

Avvik 4: Barnehagen har ikke beskrevet i internkontrollsystemet hvordan avvik skal håndteres og dokumenteres.

Barnehagen må utarbeide en rutine som beskriver hvordan avvik skal håndteres og dokumenteres. Personalet bør involveres i dette arbeidet.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 4 Ansvar. Internkontroll.

Observasjon:

Ved tilsynet opplyser ledelsen at det oppleves at ansatte er flinke til å melde fra. Det siste året har det vært unntakstilstand i barnehagen, da det har vært gjort mye bygningsmessig vedlikehold på barnehagen mens den har vært i drift.

Barnehagens ledelse har nå begynt prosessen med ansatte om å melde avvik. Planen er at ansatte skal benytte gruppas mobiltelefon til dette. Kommunikasjonsenheten har deltatt på personalmøte i vinter med veiledning i bruk av kommunens elektroniske avvikssystem,(TQM). Under byggeperioden har ledelsen prioritert å være mye til stede for å håndtere byggearbeid. Ansatte har kultur for å ordne opp selv, men dokumenterer i liten grad. Ved behov for bistand fra driftsoperatør benyttes telefon eller e-post. Ved barnehagen benyttes ikke "vaktmesterbok". Ledelsen ved barnehagen har fast gjennomgang av meldte avvik, men det er vanskelig å ta med de avvikene som ikke er skriftliggjort.

Det er ikke en skriftlig rutine for melding og håndtering av ulike typer avvik ved barnehagen.

Vurdering

Vårt inntrykk fra tilsynet er at avvik i hovedsak fanges opp og rettes ved barnehagen, men at dette i liten grad dokumenteres. Det må etableres en skriftlig rutine som beskriver hvordan alle typer avvik og uønskede hendelser (inklusive skader og nestenulykker, bygningsmessige avvik og avvik fra egne rutiner) skal avdekkes, meldes og dokumenteres. For å sikre forståelse og videreutvikle kultur for avviksmelding anbefaler vi at personalet involveres når dere skal definere hva som skal meldes som avvik og forbedringsmeldinger.

Alle virksomheter skal ha rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik fra helse, miljø og sikkerhetslovgivningen. Dette er et krav i regelverket, jf § 5.7 i internkontrollforskriften. Avvikshåndteringen skal være skriftlig. Brudd på lovgivningen og viktige rutiner er klare avvik, men også andre uønskede hendelser og nestenulykker skal vurderes, selv om det gikk bra denne gangen. I avviksrutinen bør dere definere hva som regnes for avvik ved Singsaker barnehager. Alle typer avvik skal dokumenteres, og vi anbefaler at barnehagen i størst mulig grad samler alle typer avvik i samme system. På denne måten kan barnehagen enkelt bruke avvik og

andre uønskede hendelser aktivt inn i det forebyggende arbeidet for å sikre barnas helse og sikkerhet. Vi viser til bestemmelsene i internkontrollforskriften som stiller krav om skriftlig avvikshåndtering, jf § 5.7 i internkontrollforskriften.

3.3. Sikkerhet

Avvik 5: Sikkerhet innendørs er ikke tilfredsstillende ivaretatt.

Det må gjennomføres en gjennomgang/sjekkrunde der sikkerhetspunkter kontrolleres, og nødvendige sikkerhetstiltak må iverksettes.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Observasjon

Befaringen av barnehagens lokaler avdekket forhold som kan medføre risiko for ulykker; Dette gjaldt manglende sikring av komfyr på kjøkken i 2. etasje og skarpe kniver som ble oppbevart framme på benken.

Vurdering

Forskriften stiller krav til at virksomheten skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges, jfr § 14.

Manglende sikring av komfyr vil kunne føre til en risiko for forbrenningsskader hos barn. Barn kan skades ved tilgang på skarpe gjenstander. Det må gjennomføres en gjennomgang/sjekkrunde der sikkerhetspunkter kontrolleres, og nødvendige sikkerhetstiltak må iverksettes.

3.4 Andre forhold

Sikkerhet på uteområdet:

Det må legges fram risikovurdering av uteområdet og dokumentasjon på gjennomført sikkerhetskontroll av uteområdet.

Observasjon

Ved befaringen observerte vi at det på toppen av sklie på uteområdet var åpning mellom rekkverk i tre og sklia i metall.

Vi observerte at det under flere av lekeapparatene syntes å være mangelfullt fallunderlag. Det ble opplyst at fallsand var frest opp i vår, men ved tilsynet framsto denne som hardpakket. Det ble også fra barnehagens personale stilt spørsmål om fallunderlaget/fallsonen under "lekebåt" er tilfredsstillende. Styrer opplyste at barna klatrer opp på taket av lekebåten og derved får en større fallhøyde enn hva som kanskje er vurdert ved sikkerhetskontroller.

Dokumentasjon av utførte kontroller ble ikke fremvist ved tilsynet.

Vurdering:

Forskriften stiller krav til at virksomheten skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges, jfr § 14.

V-formede åpninger vil kunne medføre risiko for hektefare av snorer m.m.. Åpningen må vurderes opp mot standard knyttet til forskrift om lekeplassutstyr.

Fallunderlag med tilfredsstillende støtdempingsevne under husker, klatreapparater o.l. er viktig for å begrense skadeomfanget ved fall. Vår vurdering er at fallunderlaget under flere av lekeapparatene er av begrenset effekt.

Det må gjennomføres kontroll av lekeplassutstyret og vurderes opp mot standard knyttet til forskrift om lekeplassutstyr. Dersom dette er vurdert tidligere, må dokumentasjon på gjennomført kontroll fremlegges. Det må også gjennomføres en risikovurdering av uteområdet, som også inkluderer den faktiske bruken av uteområdet og lekeplassutstyret. Behovet for utbedring og eventuelt utvidelse av fallunderlag må være med i denne risikovurderingen.

Støy på uteområdet:

I forbindelse med oppfølging av Handlingsplan mot støy er uteområdet ved Singsaker skole og Singsaker barnehage prioritert for støytiltak i regi av Miljøpakke transport. Det er avsatt midler til støyskjerming og arbeidet planlegges gjennomført i 2018. Befaringen viste at eksisterende støyskjerm for barnehagen er i svært dårlig forfatning og med store åpninger som reduserer skjermens demping betraktelig. Vi observerte høyt lydnivå fra vegtrafikk på uteområdet.

3. 4 Rengjøring og vedlikehold

Observasjon

I samsvar med overordnede føringer fra rådmannen gjennomføres hovedrengjøring ved skolen som periodisk renhold over året. Dette innebærer at flater over høyde 180cm skal rengjøres regelmessig (inkl tak og faste installasjoner), damping av gardiner, vindusrengjøring og behandling av gulv. Det ble ved tilsynet fremlagt dokumentasjon på at dette gjennomføres.

Det ble gjennomført mye renhold i barnehagen i sommer pga av byggearbeider, og mye av det periodiske renholdet ble gjennomført i løpet av en kort periode for å gjøre klar barnehagen til oppstart i august.

Enhetsleder opplyste ved tilsynet at det er utfordringer knyttet til renholdet ved barnehagen. Det har i forbindelse med hovedvedlikeholdet skjedd en del utbedringer, bla knyttet til utforming av garderobes, skifting av gulv, maling av slitte lister m.m. Det er utarbeidet en renholdsplan, som er kjent av de ansatte, slik at god tilrettelegging er mulig.

Ved tilsynet foregikk montering av nytt ventilasjonsanlegg. Det kunne se ut som det er lagt opp til utstrakt bruk av åpne kanalføringer som ikke skal kasses inn.

Vurdering

Frie rørledninger og særlig ventilasjonskanaler oppunder tak vil kunne være betydelige støvsamlere/støvkilder. Dette krever gode rutiner for regelmessig renhold. Vannrette rør/kanaler bør kasses inn, men være tilgjengelige for inspeksjon. Det må sikres at barnehagens renholdsplan inkluderer jevnlig renhold av horisontale ventilasjonskanaler.

4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.

Merknad er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Forhåndsvarsel om pålegg

Dersom vi ikke har mottatt bekreftelsen innen fristen, kan miljøsjefen gi barnehagen pålegg om retting for å sikre at avvikene rettes. Denne tilsynsrapporten er et varsel om at pålegg kan bli gitt. (jf Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 16 om forhåndsvarsling og Lov om folkehelsearbeid § 14 om retting). Dersom dere har kommentarer til innholdet i rapporten ber vi om melding om dette innen tre uker.

Med hilsen
TRONDHEIM KOMMUNE

Marianne Langedal
miljøsjef

Elin Grønvold Aunet
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopi:

Postmottak Fagenhet for oppvekst og utdanning
Kommunalsjef barnehage Hilde Skybakmoen